

Sygn. akt II KK 506/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Paweł Wiliński

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Emilia Bieńczak

w sprawie skazanego **K. Z. A.**,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 7 grudnia 2021 r. w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 7 czerwca 2017 r., sygn. akt X Ka [...] utrzymującego w mocy wyrok łączny Sądu Rejonowego w W. z dnia 30 stycznia 2017 r., sygn. akt II K [...]

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w W. z dnia 30 stycznia 2017 r. (sygn. akt II K (...)):

I. na podstawie art. 575 § 1 k.p.k. a contrario uznano, że wyrok łączny Sądu Rejonowego w G. z dnia 14 lipca 1992 r. wydany w sprawie o sygn. akt II K (...) nie traci mocy;

II. na podstawie art. 575 § 1 k.p.k. a contrario uznano, że wyrok łączny Sądu Rejonowego w G. z dnia 23 maja 2006 r. wydany w sprawie o sygn. akt II K (...) nie traci mocy;

III. na podstawie art. 85 § 1-3a k.k., art. 86 § 1 k.k., art. 89 § 1 i 1b k.k. połączono kary pozbawienia wolności oraz pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania orzeczone wobec skazanego K. Z. A. na podstawie wyroków:

- Sądu Rejonowego w S. z dnia 27 czerwca 2013 r. w sprawie o sygn. II K (...)

- Sądu Rejonowego w W. z dnia 11 września 2015 r. w sprawie o sygn. akt II K (...) i wymierzono skazanemu karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

IV. na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. stwierdzono, że pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w pozostałych wyrokach, a nie objęte wyrokiem łącznym, ulegają odrębnemu wykonaniu;

V. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzono postępowanie, co do objęcia wyrokiem łącznym wyroków:

1. Sądu Rejonowego w G. z dnia 07.04.1992 r. w sprawie o sygn. II K (...),

2. Sądu Rejonowego w G. z dnia 18.09.1992 r. w sprawie o sygn. II K (...),

3. Sądu Rejonowego w G. z dnia 25.05.2004 r. w sprawie o sygn. II K (...),

4. Sądu Rejonowego w B. z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie o sygn. VII K (...);

5. Sądu Rejonowego w S. z dnia 15 maja 2013 r. w sprawie o sygn. II K (...);

6. Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 18 października 2013 r. w sprawie o sygn. II K (...);

7. Sądu Rejonowego w M. z dn. 30 lipca 2014 r. w sprawie o sygn. II K (...),
VI. na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umorzono postępowanie, co do objęcia
wyrokiem łącznym wyroków w stosunku do pozostałych wyroków.
1. Sądu Rejonowego w G. z dn. 29.03.1991 r. w sprawie o sygn. II K (...);
2. Sądu Rejonowego w G. z dn. 17.05.1991 r. w sprawie o sygn. II K (...);
3. Sądu Rejonowego w G. z dn. 12.09.2000 r. w sprawie o sygn. II K (...);
4. Sądu Rejonowego w K. z dn. 18.12.2001 r. w sprawie o sygn. II K (...);
5. Sądu Rejonowego w K. z dn. 15.04.2002 r. w sprawie o sygn. II K (...);
6. Sądu Rejonowego w G. z dn. 04.04.2002 r. w sprawie o sygn. II K (...);
7. Sądu Rejonowego w G. z dn. 07.05.2002 r. w sprawie o sygn. II K (...);
8. Sądu Rejonowego w G. z dn. 16.07.2002 r. w sprawie o sygn. II K (...).

Wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 7 czerwca 2017 r. (sygn. akt X Ka (...)) utrzymano zaskarżony wyrok w mocy.

Od powyższego wyroku kasację wniósł obrońca skazanego, zarzucając przedmiotowemu orzeczeniu:

„1. rażącą obrazę przepisów prawa materialnego, mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 85 § 1-3a k.k. (w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U.2016.437), a także w zw. z art. 86 § 1 k.k., art. 89 § 1 i 1b k.k. w brzmieniach obowiązujących po dniu 1 lipca 2015 r., poprzez ich zastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do połączenia wyrokiem łącznym jedynie dwóch wyroków jednostkowych, w sytuacji gdy na podstawie tych przepisów w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. (do 30.06.2015 r.) istniała możliwość korzystniejszego dla skazanego połączenia kar orzeczonych wobec skazanego jeszcze innymi wyrokami i

zaliczenia na poczet kary łącznej kar już odbytych, co w myśl art. 4 § 1 k.k. należało uczynić;

2. rażącą obrazę przepisów prawa materialnego, mającą istotny wpływ na treść wyroku, tj. art. 85 § 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania przez Sąd Okręgowy' w W. X Wydział Karny Odwoławczy) poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na wydaniu wyroku łącznego i wymierzeniu kary łącznej w oparciu o karę wymierzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 27 czerwca 2013 r. w sprawie o sygn. akt II K (...) w wymiarze 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres próby 3 lat, którą skazany w całości wykonał w dniu 27.03.2017 r., a więc ponad dwa miesiące przed datą wyrokowania przez Sąd Okręgowy' w W. X Wydział Karny Odwoławczy;

3. rażącą obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść wyroku, tj. art. 572 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 i 2 k.p.k. poprzez zaniechanie umorzenia postępowania w zakresie wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 27 czerwca 2013 r. wydanego w sprawie o sygn. akt II K (...), podczas gdy w dacie orzekania przez Sąd Odwoławczy - Sąd Okręgowy w W. X Wydział Karny Odwoławczy, kara orzeczona ww. wyrokiem (wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 27 czerwca 2013 r. wydanego w sprawie o sygn. akt II K (...)) została już w całości wykonana (w dniu 27.03.2017 r.);

4. rażącą obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść wyroku, tj. art. 440 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie i utrzymanie w mocy orzeczenia rażąco niesprawiedliwego dla skazanego, mimo wystąpienia poważnych uchybień w zakresie zaniechania stosowania wobec skazanego ustawy względniejszej w myśl art. 4 § 1 k.k., a także istotnej zmiany okoliczności w stosunku do daty orzekania przez Sąd I instancji co do kwestii wykonania objętego wyrokiem łącznym wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 27 czerwca 2013 r. w sprawie o sygn. akt II K (...).”

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W..

Prokurator wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna w zakresie, w jakim zarzut dotyczył wydania orzeczenia rażąco niesprawiedliwego z powodu braku działania z urzędu Sądu odwoławczego w przedmiocie wykładni przesłanki obowiązku zastosowania ustawy względniejszej w rozumieniu art. 4 § 1 k.k.

Sąd odwoławczy na s. 10-11 uzasadnienia wyroku wskazuje, że na gruncie przepisów obowiązujących przed 1 lipca 2015 r. możliwe w sprawie byłoby orzeczenie kary łącznej pozbawienia wolności w wymiarze od 2 lat do 5 lat i 3 miesięcy, a na podstawie przepisów obowiązujących po tym dniu – od 1 roku i 6 miesięcy do lat 2. Porównując te abstrakcyjne granice potencjalnej kary łącznej, Sąd ten doszedł do wniosku, że Sąd I instancji prawidłowo rozpoznał, która ustawa była względniejsza. Wyraźnie zaznaczył przy okazji, że kwestia regulacji prawnych dotyczących ewentualnego zaliczenia rzeczywistego pozbawienia wolności na poczet orzeczonej kary łącznej nie ma znaczenia dla oceny zagadnień stosowania art. 4 § 1 k.k.

Skarżący odnosi się dokładnie do tego wątku, wskazując, że ocena, która ustawa jest względniejsza zależy jednak od całokształtu okoliczności związanych z sytuacją podsądnego w obu analizowanych reżimach prawnych. Jest to teza powszechnie akceptowana zarówno w doktrynie oraz orzecznictwie. Trafnie pokazuje skarżący, że pomimo ewidentnych różnic w wymiarze kary łącznej na gruncie dwóch analizowanych ustaw, równie istotna jest jednak (wbrew lakonicznemu stanowisku Sądu II instancji) różnica w zakresie ustalenia ostatecznego wymiaru kary pozbawienia wolności pozostałej faktycznie do odbycia.

Na gruncie przepisów obowiązujących po 1 lipca 2015 r. łączeniu nie podlegały kary już wykonane (a contrario art. 85 § 2 k.k. w brzmieniu od 1 lipca 2015 r. „Podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89, w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w § 1”). Natomiast przed tym dniem, łączeniu podlegały wszystkie kary spełniające przesłanki art. 85 k.k. w brzmieniu przed 1

lipca 2015 r. W tym drugim przypadku dochodziło po określeniu wymiaru kary łącznej do rozstrzygnięcia o zaliczeniu odbytej już kary pozbawienia wolności na jej poczet.

Skarżący przekonująco pokazuje w kasacji, dlaczego orzeczenie kary łącznej na gruncie przepisów sprzed 1 lipca 2015 r. (w różnych konfiguracjach) byłoby korzystniejsze dla skazanego właśnie z uwagi na zagadnienie zaliczenia kary pozbawienia wolności rzeczywiście odbytej. Nie ma potrzeby przytaczania tych wywodów, bowiem stanowisko Sądu pierwszej instancji oraz akceptujące je stanowisko Sądu odwoławczego co do irrelewantności kwestii zaliczenia na poczet przekroczonej kary łącznej rzeczywistego pozbawienia wolności w perspektywie oceny przesłanek art. 4 § 1 k.k. jest rażąco błędne i tym samym prowadzi do rażąco niesprawiedliwego orzeczenia. Rażąco błędna wykładnia przepisu art. 4 § 1 k.k. ma oczywisty wpływ na treść orzeczenia, gdyż w sposób jakościowo znaczący wpływa na postrzeganie, która z ustaw potencjalnie mających zastosowanie do sprawy jest *in concreto* właściwa. Sąd odwoławczy błąd ten powinien dostrzec z urzędu.

Nie przesądzając kierunku ostatecznego orzeczenia, z pewnością to fundamentalne zagadnienie dotyczące oceny względniejszego charakteru porównywanych ustaw musi stać się przedmiotem pogłębionych rozważań sądu. Nie można tej kwestii pominąć, wbrew powszechnej i stabilnej wykładni art. 4 § 1 k.k.

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji i sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.